



Pleitnota bezwaarzitting 7 november
Betreft: Woo-verzoek GS Magenta BV bij NPO
Uw kenmerk: Uit 2022-1092

Hilversum, 7 november

Geachte leden van de bezwaarcommissie,

Hartelijk dank voor de uitnodiging ons bezwaar tegen de beslissing op het Woo-verzoek naar de adviezen van de bestuursvoorzitter van de NPO toe te lichten. Ik kom zo op ons bezwaren tegen de in het verweerschrift gestelde niet-ontvankelijkheid, en ik stel het in ieder geval op prijs dat uw commissie mij in de gelegenheid stelt mijn bezwaar in deze zitting toe te lichten. Voordat ik op het in het verweerschrift gestelde kom, wil ik graag even terug naar de feiten, die de aanleiding vormen voor ons Woo-verzoek.

Op 25 mei van dit jaar werd bekend dat ex-bestuursvoorzitter van de NPO Shula Rijxman wethouder werd namens D66 in Amsterdam. Drie dagen later verscheen er een artikel in NRC Handelsblad (waarnaar werd verwezen in het oorspronkelijke verzoek, en dat ik voor de volledigheid hierbij ook nog fysiek heb meegenomen). Enkele citaten uit dit artikel:

Citaat 1: “juist over de politieke onafhankelijkheid van de publieke omroep is de afgelopen jaren veel te doen geweest”

Citaat 2: “Vanuit de omroepen wordt gezegd dat Rijxman een adviesrol achter de schermen had bij D66. Dat zou niet passen bij haar functie als NPO-baas. Rijxman zegt daar zelf over: „Natuurlijk heb ik Sigrid Kaag weleens geadviseerd, ook in campagnetijd, want ik ken haar goed. Maar ik ken ook andere politici goed. Ik geef iederéén adviezen, niet alleen D66.””

Citaat 3: “Toch houdt Rijxman zich niet altijd afzijdig van zaken die D66 raken. *Nieuwsuur* houdt in 2021 een serie verkiezingsinterviews waarin alle lijsttrekkers kritisch worden ondervraagd. Na het interview met Sigrid Kaag, waar de D66-leider niet goed uitkomt, klaagt Rijxman binnen de NPO over de felle toon waarop Kaag werd ondervraagd, zeggen betrokkenen. Rijxman zelf in een reactie: „Ik heb alleen over de hele reeks uitzendingen aangegeven dat ik het een heel heftige manier van interviewen vind.””



Met name citaat 2 vormde de aanleiding voor dit wellicht ongewone Woo-verzoek, maar ook voor ons bezwaar tegen de genomen beslissing. Het is namelijk op zijn zachtst gezegd opmerkelijk dat iemand die leiding geeft aan de NPO tegelijkertijd advies geeft aan “andere politici”. In de beslissing wordt geen recht gedaan aan de bestuursrechtelijk vreemde figuur van iemand die op zo veel verschillende manieren contacten met politici onderhoudt.

Adviezen van een NPO-bestuursvoorzitter aan politici zijn ten eerste opmerkelijk omdat ze leiding geeft aan een organisatie die in allerlei journalistieke (en minder journalistieke) producties juist verslag doet van de politiek. Ten tweede omdat de NPO via het ministerie van OC&W gefinancierd wordt door de politiek. Alsof deze twee zaken op zichzelf al niet genoeg interne tegenstrijdigheden opleveren, trad de bestuursvoorzitter naar eigen zeggen dus ook nog op als adviseur van politici.

Dat ‘naar eigen zeggen’ is voor deze procedure van belang. In dit artikel erkent de voormalige bestuursvoorzitter immers dat zij adviezen aan politici heeft gegeven toen zij bestuursvoorzitter van de NPO was. Het minste wat je dan mag verwachten is dat er bij de NPO stukken aanwezig zijn die in verband met deze adviezen zijn opgemaakt. De NPO nu, doet daar in het verweer echter schimmig over. Onder punt 11 in het verweerschrift stelt de NPO: “Los van de vraag of deze informatie wel bij NPO berust.”

In de rest van het verweerschrift stelt de NPO dat zij zich wel degelijk transparant opstelt. Dat zal voor andere zaken dan dit Woo-verzoek zeker het geval zijn, maar hier weigert zij dus zelfs antwoord op de vraag of de gevraagde documenten bestaan.

In het verweerschrift stelt de NPO dat de adviezen geen verband houden met het optreden van de NPO als bestuursorgaan, omdat de ‘bestuurden’ door de NPO de omroepen zijn en de STER. De manier waarop de NPO de omroepen bestuurt, houdt echter wel degelijk verband met de, door de bestuursvoorzitter van de NPO zelf erkende, adviezen die de bestuursvoorzitter aan politici geeft.

Dat verband zit hem in de ene kant in het feit dat de NPO als bestuursorgaan zeggenschap heeft over het voortbestaan van redacties. Nota bene de bestuursvoorzitter zelf gaf, zoals in citaat 3 hierboven gesteld, commentaar op producties waarin tenminste één (en mogelijk meer, vandaar dit Woo-verzoek) van de politici die advies kreeg van de bestuursvoorzitter van NPO, ‘hard’ werd aangepakt. Dit, terwijl de NPO als bestuursorgaan beslist over de financiering, uitzendtijdstip, etc. van Nieuwsuur.

Hierbij valt ook op dat de NPO de afgelopen jaren een steeds grotere rol vervult in de besluitvorming over de koers van de Publieke Omroep. Niet alleen heten de zenders sinds 2014 NPO 1, 2, en 3, maar ook door de groeiende macht van zendercoördinatoren ten



opzichte van omroepdirecties is de positie van de NPO wezenlijk anders dan van haar rechtsvoorganger NOS, waarvan de rol bij wijze van spreken niet veel verder ging dan ‘de TROS zendt uit op donderdag’. De NPO is zich de afgelopen jaren steeds meer als bestuursorgaan gaan gedragen, maar lijkt zich daar in het kader van de Woo geen rekenschap van te willen geven.

Als bestuursorgaan neemt de NPO ook politiek gevoelige besluiten. Zo meldde Trouw¹ onlangs dat de NPO heeft besloten dat er geen ruimte is voor omroep Ongehoord Nederland! om Het Zwartepieten Journaal uit te zenden. Los van het feit dat dit ons een zeer verstandige beslissing lijkt, neemt de NPO hier dus ook stelling in een maatschappelijke en politiek beladen discussie. Het is dan ook niet verrassend dat over deze beslissing Kamervragen zijn gesteld.²

Zoals in citaat 1 gesteld is juist onder de voormalige bestuursvoorzitter de politieke onafhankelijkheid van de NPO maatschappelijk ter discussie komen te staan.

De bestuursvoorzitter van de NPO droeg tegelijkertijd drie politieke petten: ze was de baas van een organisatie waar journalisten de politiek controleren (de pet waaronder de NPO sowieso een bestuursorgaan is), ze was de baas van een organisatie die door de politiek wordt gefinancierd (de pet waaronder de NPO in sommige gevallen een bestuursorgaan is) en ze gaf adviezen aan politici (een pet die door de wetgever niet lijkt te zijn meegenomen in het bepalen wanneer iets wel of geen bestuursorgaan is).

Wat de NPO nu stelt, is dat de adviezen die de bestuursvoorzitter van de NPO aan politici heeft gegeven, geen verband houden met de andere politieke petten die de bestuursvoorzitter op dat moment droeg. Dat is echter alleen vast te stellen als je weet wat die adviezen waren. Op dit moment weigert de NPO zelfs openheid over de vraag of documenten die met die adviezen zijn gemoeid überhaupt bij de NPO berusten, laat staan dat de NPO de afweging of deze openbaar gemaakt moeten worden in de beslissing heeft gemotiveerd.

Het probleem met belangenverstrengeling is juist dat je niet weet hoe en wanneer die petten door elkaar lopen. De NPO zegt nu: tijdens het geven van die adviezen had de bestuursvoorzitter niet haar pet als ‘omroepbestuurder’ op, en daarom hebben die adviezen geen betrekking op de wijze waarop zij de omroepen heeft bestuurd.

¹ <https://www.trouw.nl/binnenland/ongehoord-nederland-mag-zwarte-piet-van-npo-niet-op-tv-brengen~be65f981/>

² <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/kamervragen/detail?id=2022Z19988&did=2022D42934>



De NPO zegt feitelijk: u moet ons maar vertrouwen dat die zaken niet door elkaar zijn gelopen, en bovendien gaan we u ook niet zeggen of de stukken waar u naar vraagt überhaupt bestaan. Vertrouwen is goed, maar de Woo is juist bedoeld om het bestuur te controleren.

Door de voorliggende beslissing van de NPO is dat onmogelijk geworden en daarom zou ik u met klem willen vragen deze beslissing terug te draaien en te vervangen door een beslissing die tenminste antwoord op de vraag bevat of het gevraagde al dan niet onder de NPO berust, en zo ja, een inhoudelijke afweging of de in deze documenten bevatte informatie verband houdt met het handelen van de NPO als bestuursorgaan.

Frank Tieskens
Namens GS Magenta BV